

Силабус
навчальної дисципліни
Теоретична граматики англійської мови
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма	«Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)»
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Викладач	Дмитро ПОБЕРЕЖНИЙ
Кафедра	іноземних мов і методики викладання
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/poberezhnyj-dmytro-olegovych
Контактний телефон	+380 98 886 04 82
Е-mail викладача	worklghtbm@gmail.com
Графік консультацій	вівторок, 11.00-12.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3 / 90 год.	очна (денна)	16 год.	14 год.	60 год.	екзамен
	заочна (дистанційна)	4 год.	4 год.	82 год.	

Семестр: осінній

Мова навчання: українська, англійська

Ключові слова: морфологія, синтаксис, самостійні частини мови, службові частини мови, речення, просте речення, складне речення, головні члени речення, другорядні члени речення

Метою курсу є ознайомлення з основними принципами та особливостями морфологічної та синтаксичної будови сучасної англійської мови.

Предметом навчальної дисципліни є закономірності граматичної будови сучасної англійської мови.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 09. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

СК 01. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

СК 02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК 03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.

СК 08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ПРН 02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 07. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі.

Зміст курсу:

Theme 1. Morphological classifications. Morphological classifications in Ancient Indian and Latin grammars. Morphological classifications from the Middle Ages to the beginning of the 20th century. Morphological theory in the 20th century: Western linguistics. Morphological classifications in Soviet and post-Soviet linguistics. Field structure of parts of speech. Parts of speech as discourse-cognitive classes. Lexical and functional parts of speech.

Theme 2. Lexical parts of speech: noun, adjective, pronoun, numeral. Noun. Grammatical meaning. Morphemic structure. Subcategorization of nouns. Semantic classification. Formal classification. Grammatical categories: gender, number, case (case in traditional grammar, case in modern English grammars, theory of deep cases), syntactic functions. **Adjective.** Grammatical meaning. Morphemic structure. Grammatical category: degrees of comparison. Syntactic functions. Substantivized adjectives. Words denoting state. **Pronoun.** Grammatical meaning. Semantic classification. Personal pronouns. Possessive pronouns. Demonstrative pronouns. Reflexive pronouns. Interrogative pronouns. Relative pronouns. Indefinite pronouns. Negative pronouns. Defining pronouns. Reciprocal pronouns. Grammatical categories. **Numeral.**

Theme 3. Lexical parts of speech: verb, adverb, modal words, interjection. Verb. Grammatical meaning. Morphemic structure. Morphological, combinatorial and semantic classification. Functional classification. Grammatical categories: person and number, tense, aspect, mood, voice. Non-finite forms of the English verb: infinitive, gerund, participle I, participle II, tense of English non-finite forms. **Adverb.** Grammatical meaning. Morphemic structure. Semantic classification. Morphological properties. Syntactic functions. **Modal words. Interjection.** Grammatical meaning. Structural and semantic classifications. Syntactic functions.

Theme 4. Functional parts of speech: article, preposition, conjunction, particle. Grammatical meaning. Semantic functions of the definite and indefinite articles. Semantic absence of the article. **Preposition.** Grammatical meaning. Structural and semantic classifications. Syntactic functions. **Conjunction.** Grammatical meaning. Structural and semantic classifications. Conjunction-words. **Particle.** Grammatical meaning. Semantic classification. Syntactic functions.

Theme 5. Syntax as branch of grammar. Syntactic theories. Syntactic theory in Soviet linguistics. Syntactic theories in Western linguistics (descriptive linguistics, glossemantics, post-Saussurean syntactic theories).

Theme 6. Theory of word combination. Definition of word combination. Classifications of word combination. Correlation between the meaning of a word combination and the meaning of its components. Word combination level and sentence level. Structural completeness of word combination. Valence. Types of syntactic relations in word combination (co-ordination, subordination, accumulation). Members of word combinations. Combinatorial relations. Notions of agreement, government and parataxis. Correlation of syntactic and semantic structure in word combinations (morphological status of the head and meaning of a word combination, lexical meaning of an element and choice of other members in word combinations).

Theme 7. Simple sentence. Definition of the sentence. Predication and other features of sentence. Sentence as central syntactic unit. Sentence as multidimensional phenomenon. Classification of sentences. Sentence structure: sentence parts (principal sentence parts, secondary sentence parts, independent sentence parts). Semantic characteristics of sentence parts. Compulsory and optional in syntax. Structural sentence patterns.

Elementary sentence. Syntactic processes. Functional sentence perspective.

Theme 8. Composite sentence. From simple to composite sentence. Composite sentence: general remarks. Compound sentences. Complex sentences. Interrelation between sentences of different types. Asyndetic composite sentences. Inserted clauses.

Методи навчання: словесні методи: розповідь, бесіда, лекція, дискусійний аналіз; практичні методи: усні вправи – усний аналіз фактичного матеріалу на базі засвоєння теорії, письмові вправи – конспектування, письмові вправи на множинний вибір, стилістичний аналіз автентичного твору; робота з підручниками та науковими статтями.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від студента очікується здатність відповідати на питання за вивченим теоретичним матеріалом, здатність обговорювати дискусійні проблеми англійської лексики, активна участь у практичних заняттях та виконання самостійної роботи.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: персональний комп'ютер, проєктор, екран/інтерактивна дошка.

Система оцінювання та вимоги: Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до Положення про порядок оцінювання знань здобувачів у Бердянському державному педагогічному університеті.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях та балів за самостійну роботу) і рейтингової оцінки за результатами семестрового екзамену.

За **весь курс** здобувач отримує **максимум 100 балів (підсумкова оцінка)**. До їх складу входять:

60 балів – поточний контроль успішності (включно з рубіжним контролем і контролем самостійної роботи);

40 балів – підсумковий контроль (екзамен).

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю в балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Практичні заняття	40	
Самостійна робота	20	
Підсумковий контроль		
Екзамен	40	

Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять

Оцінювання здобувачів відбувається за шкалою 1-7 балів за всі види роботи:

1 = F (критично низький рівень)

2 = FX (незадовільно з можливістю перескладання)

3 = E (задовільно)

4 = D (задовільно+)

5 = C (добре)

6 = B (добре+)

7 = A (відмінно)

Здобувач отримує оцінки за роботу на кожному практичному занятті плюс за виконання завдань з самостійної роботи.

Формула переведення балів за практичні заняття

$N_{\text{практ}} = (A \div B) \times 40$

Де:

N_{практ} = остаточні бали за практичні заняття (максимум 40)

A = сума всіх балів, отриманих здобувачем на практичних заняттях

B = максимально можлива сума балів на практичних заняттях (105 балів)

40 = максимальна кількість балів, що зараховується за практичні заняття згідно таблиці розподілу

Формула переведення балів за самостійну роботу

$$N_{\text{сам}} = (C \div D) \times 20$$

Де:

N_{сам} = остаточні бали за самостійну роботу (максимум 20)

C = сума всіх балів, отриманих здобувачем за самостійну роботу

D = максимально можлива сума балів за самостійну роботу (105 балів)

20 = максимальна кількість балів, що зараховується за самостійну роботу згідно таблиці розподілу

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	F – FX	E – D	C – B	A
Екзамен:				
Теоретичні питання (2)	5	10	15	20
Практичне завдання	5	10	15	20
Максимальна кількість набраних балів	10	20	30	40

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (20+40+40=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 3. Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Алексеева І. О. Курс теоретичної граматики сучасної англійської мови: навч. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2007. 328 с.
2. Ніконова В. Г. Курс теоретичної граматики сучасної англійської мови: навч. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2018. 360 с.
3. Volkova L. M. Theoretical Grammar of English: Modern Approach. Київ: Освіта України, 2009. 356 с.

Додаткові

1. Poberezhnyi D. Using Facebook Applications in Teaching English Online. Megatrends and Media 2021: HOME OFFICETAINMENT, 21 квітня 2021 р.: тези доп. Трнава, 2021. URL: <https://fmk.sk/megatrends-and-media/> (Scopus).
2. Уманець А. В. Theoretical Grammar 4 U: Morphology. Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2007. 50 с.
3. Valeika L., Buitkienė J. An Introductory Course in Theoretical English Grammar. Vilnius Pedagogical University, 2003. 135 p.

4. Гладуш Н. Ф., Павлюк Н. В. Contrastive Grammar: Theory and Practice = Порівняльна граматики: теорія і практика: навч. посіб. Київ: Київський університет імені Б. Грінченка; Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2019. 296 с
5. Харитонов І.К. Теоретична граматики сучасної англійської мови: Навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2008. 352 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ. URL: www.bdpu.org/library
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. A topically organized list of resources elsewhere on the Internet that may be of interest to the linguist. URL: <https://www.sil.org/linguistics/topical-links>
4. Google Академія. URL: <https://scholar.google.com>
5. International linguistic community online. URL: <https://linguistlist.org>
6. Lexico.com is a new collaboration between Dictionary.com and Oxford University Press (OUP) to help users worldwide with everyday language challenges. URL: <https://www.lexico.com>
7. FutureLearn Course. URL: <https://www.futurelearn.com/courses/english-grammar-for-teachers>